

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lóvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primesc decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 3 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . . . 5 „ „ „
Pre annulu intregu . . . . . 10 „ „ „

Pentru Romanii'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacsa timbrala pentru fiesco-care publicatiune separat. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 6. Sept. 25. Aug. 1873.

(r.) A vorbi bine despre una fapta, nu este frumosu; acest'a insemna a sulta dreptatea si vertutea.

Unele foi magiare pretindu, ca press'a romana pana intru atata s'ar fi ingnata si scandalisatu de nedreptatile, violintiele si volnicia unguresca, intru s'ar fi vedintu silita a bate alarmu la provocat natiunea la lupta pre vieta sau morte. Noi nu ni aducemu ainte si nu credemu, ca se fi potutu ceta ne-va in d'ariele romane vre-o provoca la arme; scimu inse, ca faptele guvernului si preste totu atitudine sa, precum si a intregi presse magiare este de ostila facia cu noi romanii, incatu a care romanu, allu carui sentiu nu te infectatu de miasmele magiarismului rebue se fia ingrigitu de sortea si viotulu natiunii sale si trebus se cugate modulu si mediulocele, prin cari ar pot-o scapa de cursele ce i se intindu si sagetile inveninate ce se indrepta a apra-i pre tota d'ua si cu tota occasiunea.

Daca press'a romana trage attentiu-nea poporului romanu a supr'a pericle-ru ce ammentia chiaru temeliele existintiei lui; daca ea provoca pre romanii se veghiedie, pentru ca se pota sfrange si respinge atacurile, cari pre di-merge devinu totu mai desse si mai periculose, este inalta vremea ca-ventu-ia ne teme, ca mane poimane nu vomu pot fi securi de bombele magiare nice chiaru in familia si beserica, in aceste ultime doue fortaretie ce ni-au mai re-vasu; daca in fine press'a romana de-vasca tendintiele egoiste si scopurile de magiarisare alle unui guvernului, care si-ita ca pre langa celle cincii milioane unguri are d'a face cu de doue ori atate milioane neunguri, — prin acest'a nu vedemu ca ea provoca pre cine-va la armele fortiei si la lupta ofensiva, ci mai arrendu ni vine a crede — pentru ca ste si mai naturalu si mai logicu — ca ma assemene provocare nu merge mai departe, de catu ca cei atacati se nu se de legati ca nise poltroni si ticalosi, ci se resiste, se-si iee pusetiune de apearare in lupt'a defensiva se caute a se fososi de acellea-si arme, de cari se folo-tesce si inimiculu.

Daca armele unguiloru sunt armele fortiei, alle silei si volniciei, apoi nu sciu pre ce basa si cu ce ratiune potu ei as-cepta ca alle nostre arme se fia alle pa-rii, umilintiei si alle supunerii necon-ditionate. Prea multu pretindu domnii unguri. Ei credu, ca cine are fericeia ca nu fi nascutu unguuru, trebus se fia odardu nedemnu de alta sorte, de catu de sclavia si robota. Indaru li spunemu noi ca tempurile s'au schimbatu si noi inca ne-amu schimbatu in elle, ca-ce ei totu nu credu, ci voiescu ca se-i convin-gemu despre contrariulu prin documinte mai palpabile ca celle de pana acum. Regretamu, dar cu d'aceste d'ocamdata nu potemu servi, inse ni vine in minte una idee, cu carea Montesquieu nu se potu impacat si carea, cu privire la im-pregiurările nostre cu unguirii inca nice asta-di nu este chiarificata. Montesquieu, care trai pre la mediuloculu secului tre-putu adeca inainte de marea revolutiune franceza, nu potu pricepe, cum de prin-cipii domnitori credu cu atata securitate ca ei sunt totulu, era poporele sunt asi- de parate a crede, ca elle nu sunt nimi-

cu; noi inca nu potemu asta-di pricepe, cum de domnii unguri credu, ca ei sunt totulu, era noi, natiunile nemagiare, sun-temu gat'a a crede, ca noi nu suntemu nimicu.

Si totu-si, domnii unguri totu ei se dau de cãtra padure si sub diferite pre-teste, ca suntemu rei patrioti, ca gravi-tamã cãtra unu punctu ce jace afara de limitele statului ungurescu, ca suntemu inimici ai acestui stat, si alte assemene, si-permittu a ne sicanã, toturã si amari viet'a, si prin totu felulu de dispuse-tiuni draconice ne facu se sentimã drept'a mania a prepotentiei lor. Si- apoi in fine ei se mai si mira, ca press'a romana nu vorbesce bine despre faptele relle alle lor, ci si-permittu a alarmã publiculu si a provocã poporulu se stee la padia, dentru ca unguuru nu are cu-gele curate.

Daca despre faptele implinite nu po-temu vorbi bine, pentru ca nu vremu se insultamã dreptatea si vertutea, se vedemu cum vomu potã vorbi despre proiecte, cari in currendu voru deveni fapte. Se scie, ca domnii de la guvernul au venit la ideea nefericita d'a pune intreg'a tierra in miscare, spre a face arondarea comitateloru.

Acesta cestiune este de mare insem- netate, este grava si vitale pentru noi; ea dovedesce in modulu cellu mai fla-grantu, ca unguirii si-au propusu seriosu se ne lege fedelciu, se ne faca impossi-bili d'a mai potã carti contra ilegalita-tiloru si a injurieloru. Ei d'icu, ca impar-tirea de asta-di a comitateloru, d'a oc-casiune nationalitatiloru, se formiedie statu de nationalitate in statulu natiunii magiare, pentru aceea ei voru se ne im-parta in bucatiele meruntiele si se ne incorporedie cu acelle tenuturi, unde elementulu magiaru este preponderante, pentru ca asiã se ne tiena in frenu si se ne invetie omenia unguresca. Intru ca-tu li va succede acesta manopera, nu vomu scrutã cu acesta occasiune, pentru ca avemu inca tempu a reveni la obiec-tulu din cestiune; constatamã inse de nou, ca scopulu nu este curatu, este sco-pu de distrugere si de occidere. Doveda despre acest'a ni sunt espectoratiunile pressei magiare. Precandu „Magy. Polg“ din Clusiu propune imbucatafrea dis-trictului Fagarasiu, „Magy. Politika“, din Pest'a d'ice, ca la arondarea comita-teloru se nu se perda din vedere prin-cipiulu „assecurarea suprematiei natiunii magiare.“ — Noi inse d'icemu, ca daca arondarea se va face fara a se respectã principiulu de nationalitate, legea ce se va aduce in acest'a privintia va fi morta inca mai inainte da intrã in vietia si va potã provocã una miscare, carea va scu-dui temeliele — si asiã putrede — alle statului ostrungurescu.

In numerulu pro-simu vomu vorbi si despre „Federatiunea magiara“, care erã se se infiltiedie aici in Pest'a si ca-rea si-propusese de scopu „propagarea magiarismului pre calle sociale.“

Starea actuala in Romania.

In unulu din numerii mai recenti ai diuariului nemtiescu „Augsb. Allg. Ztg.“ afflamu unu articlu, care descrie starea actuala a Romaniei cu celle mai fru-mose colori si intr'unu modu forte favo-rabilu si magulitoriu pentru Romani. Acestu articlu pare a fi menitu nu numai se arrete si illustredie meritele ce prin-

cipele Carolu si-le-a castigatu pentru Romanii'a, ci mai vertosu se atraga attentiu-nea generala a supr'a statului romanu si astfelu se pregatesca callea pentru importantulu actu, la care se lucra cu assiduitate, si care in proiectu este sunnescutu sub numele „proclama-rea independintiei complete a Romaniei.“

In tempulu de asta-di, candu suntemu dedati a ceti prin foiele straine celle mai formidabile descrieri despre poporulu si statulu romanu; asta-di candu press'a germana — ca si cea magiara — pare ca nu mai are alta chiamare, de catu a inregistrã imbalatiunile jidovesci a supr'a poporului si statului romanu; marturisimã cu tota sinceritatea, ca articlulu din cestiune ni cam bate la ochi, si de si nu ni place a trage la in-doieia bunavointia si scopulu salutariu allu auctorelui, totu-si nu ni potemu as-cunde temerea, ca pote se fie numai una machinatiune a strainiloru, unu mediu-locu de ademenire, spre a storce de la camerele si guvernulu romanu niscari favoruri si avantagie, cari potu periclitã chiaru essistintia statului romanu. Si asta-di mai multu ca orisi candu avemu motive d'a ne teme de machinatiuni, pentru ca este vorb'a de modificarea legii despre beuturile spirituose in favorulu judailoru si despre junctiunile cãlliloru ferrate in favorulu unguiloru.

Dupa aceste observatiuni prealabile trecem la articlulu din cestiune, inse- nãrãm de cugtu a-lu reproduce in totu cuprinsulu seu, pentru ca face unu isto-ricu lungu si iusfra lucruri si fapte cun-oscute publiculu romanu, ci voimã a-lu comunicã on. nostri cetitori numai in lineamintele sale principale.

Scietoriulu articlului din „Augsb. Allg. Ztg.“ incepe de la suirca pre tro-nulu romanu a principelui Carolu si enu-mera tote reformele si imbunetatãrile cãte s'au facutu in Romanii'a de atunci si pana asta-di, si incependu cu finan-ciele, intre altele d'ice:

Veniturile statului in 1866 se urcau cam la 59 milioane de franci; asta-di inse trecu preste 90 milioane. Valorea importului in 1868 s'a calculatu la 64,814,800, era esportulu 113 milioane franci. In 1871 importulu s'a urcatu la 89 mil., era esportulu la 173 mil. franci. Detori'a flotanta s'a stersu prin unu impru-mutu de 78 milioane, care in cursu de optu dille s'a subscrisu din partea capitalistiloru si a societãtiloru din tierra. S'a infinciatu societatea de assecurare „Dacia“, care dis-pune de unu capitalu de mai multe mil-lione si ca institutu nationalu ce este, pre tota d'ua si- arreta efectele sale salutarie si binefacutorie. Assemenea merita a fi men-tionata societatea financiara romana si noulu institutu de creditu foniciaru romanu, care are mare insemnetate intru-o tierra, unde pamentulu este sorgintelo principalu de venitulu.

In privintia mediuloceloru de commu-nicatiune Romanii'a assemene a facutu mare progressu; ea dispune asta-di de cãlli ferate de 100 chilometri, cari partea cea mai mare sunt date comunicatiunii. Aceste cãlli ferate formiedia una retiea completa, carea se va pune in legatura cu celle mai prin-cipale linie ferrate alle staturiloru vecine. Iunc-tiunea spre nordu este dejã facuta; lini'a ferrata Vienna-Leopole-Cernauti se impre-una cu cea romanesca in apropiare de Iticani. Legatur'a cu orientulu, in punctulu Ungheniu, se va completa in decursulu acestui annu. Prin junctiunea, linei ferrate Bucuresci-Giurgiu cu lini'a ferrata turcesca Ruscicu-Varn'a capital'a Romaniei va

ajunge in legatura directa cu Constantino-polea. Spre acestu scopu se va construi intre Giurgiu si Ruscicu unu podu preste Du-nare, care va avã une lungime de trei chilo-metri si se va potã insirã intre grandiosi-tãtiele secului nostru. In privintia junctiu-niloru la Orsiov'a si in alte puncte diferite, guvernulu romanu negociedia cu celu ostrun-gurescu. Afara de acest'a Romanii'a dispune asta-di de celle mai bune siessele de commu-nicatiune. Regularea si infrunsetiarea ora-sieloru a luat unu sboru insemnatu.

Dupa aceea trece la organizatiunea mi-litiei si d'ice, ca in Romanii'a inca s'a intro-dussu armarea generala, fia-care cive ro-manu este obligatu se servesca in militie de la 20 pana la 36 de anai, si anume patru anai in armat'a regulata, patru in rezerv'a regulata, alti patru anai in militie si in fine patru in rezerv'a militieloru. De la 36—50 anai cei din orasie formiedia guard'a natio-nala, era satenii gloatiele. Vorbesce apoi din firu in peru despre tote elementele armatei romane, despre impartirea si modulu loru de servitiu, arreta starea actuala a armatei re-gulate dupa regimente, bataillione si com-panie si apoi continua astfelu:

„Acest'a este armat'a actuala afara de militie. Si acesta armata e-te asta-di pro-veduata in abundantia cu totu materialulu necessariu. Armatur'a este escelenta; pede-strimea este preveduata cu pusce cu acu, sistemu Peabody, era artilleria cu tunuri Krapp. In corpulu officieriloru se affla indi-vidi forte bine calificati, cari si-au impli-nitu cursulu studiiloru in institute esterne si au luat parte la espeditiunile mai recente. Mitralescele inca sunt introdusse. Romanii'a pote pune asta-di pre pecioru de bataia 100 de mii de feciori. De si acestu numeru este forte micu facia cu multimea truppeloru ce se scotu asta di pre campulu de lupta, totu-si este de ajunsu spre a aperã neutralitatea tierrei, precum au facutu si Elvetia si Belgi'a in 1870. Inse in totu casulu acesta tierra pote se devina unu aliatu tere cau-tatu, cu osebire daca se voru luã in con-sideratiune sorgintile de ajutoriu, ce natur'a i le-a datu cu mana larga si in urm'a caru-a este in stare a sustienã armatele celle mai mari, precum ni dovedesce din destullu istoria anniloru trecuti.

Aceste sunt lineamintele generale, prin cari amu voitu se descriemu progressulu Romaniei sub domnia lui Carolu I. Dar acesta tierra a arretatu mare progressu si in privintia spirituala si morala. Cultur'a gene-rala se estinde totu mai tare; scolele elemen-tari se immultiescu in continuu, in orasie s'au infintiatu scole de specialitate. Numerulu gimnasiiloru s'au mai duplicatu; s'au in-fintiatu preparandie pentru invetiatori, doue scole de agronomia si silvicultura; s'au or-ganisatu in Bucuresci si Craiova una scola pentru a invetiã constructiunea poduriloru si cladirca drumuriloru. Principessa Eli-sabet'a a luat sub protectiunea sa institu-tele de fetitie si a tramissu mai multe fe-titie in Germanii'a spre se califica pentru carier'a de invetiatoressu (numai de nu s'ar califica asiã, incatu se-si uite ca sunt nascute romane. Rap.) S'au infintiatu apoi seminarie pentru preuti si pentru castigarea officieloru besericesci mai multe se ceru esamene.

Cu unu cuventu, daca privimã cu at-tentiu-nea totu ce s'a facutu in Romanii'a de siepte anai incoce, trebus se avemu mare incredere in viitoriulu acestei tierre . . . carea va potã deveni unu asiã factoru in istoria lumei, incatu politic'a, chiaru in in-teresulu propriu, va trebui se-si traga seam'a cu ellu. Cu privire la referintiole cu Turci'a inca se vede progressulu anniloru trecuti.

România, ca și celelalte popoare creștine ale orientului, se încerca din toate puterile a ajunge la cultura occidentală, precum Turcia nu este în stare să se emancipe de barbarismul oriental, cu toate că timpul pre-facere de da câte o lovire nouă vechiului edificiu musulman. Deci, diplomații și opiniunea publică aru trebui să prevedă nouă transformare și consecințele sale, aru trebui să cugete, că legăturile destramate ale suzeranității, în manile unei puteri care pre de ce morge se apropia de perire, în currenda nu voru mai avé destulă putere facia cu o țară juna, plină de vietă și asié de preste mesura bogată în sorginti de ajutoriu, precum este România, în fruntea carei-a stă unu descendinte din glorioasă familia Hohenzollern. Apoi afara de aceste legături destramate mai impedează înflorirea economică a țării și acelle convențiuni și contracte, cari le-a încheiatu Port'a, și pre cari vré să le estinda și a supra României. Cu osbire Germani'a, carea și-a bagatu capitalurile în întreprinderi române, are mare interesu a prigini dezvoltarea României și a-i dá mana de ajutoriu spre a se poté scutura de casnele ruginite, cari i impedează progresulu și înflorirea."

Oradea Mare, 1. Septemvre 1873.

Domnule Redactor!

Intre reflesionile facute la testamentulu repausatulu Episcopu Iosifu Popu-Selagianu în nr. 60 allu „Federatiunei“ se affia și urmatoriulu passagiu: „A) În bani gat'a au remasu 100,000 fl. v. a. elocati în cass'a de pastrare, etc. éra în cass'a de ferru (Wertheimiana) 21,000 fl. v. a. toti în note de alle bancei nat. câte de un'a mie (1000) floreni, nu s'a afflatu în neci unu puiu de galbinu, neci moneta de argintu, *ba neci chiaru bani de harthă mai meruta.*“

Care passagiu pote fi și reu întiellessu, ba pote da ansa chiaru și la suspiciunari ominoșe, mai alessu în părțile Beusiuului, pre unde în urmarea assecurării — cum se vorbesce — a Dluu Gregoriu Szarukán, orecandu dereginte dominalu, „că adormitul ar fi avutu forte multi galbini,“ — se lasse faim'a că din cass'a adormitul ar fi peritu unu saculetiu de ducati; bá din partea unoru mai necrutatori și ascutiți la limba, se-a trassu la indoieța chiaru și onestatea celoru fosti de facia la deschiderea cassei de ferru a adormitului.

Dreptu-aceea, în interessulu adevêrului mi tienu de strinsa detorintia a aduce la cunoșcintia onor. publicu, că comisiunea emissa pentru inventarea massei adormitului, în cass'a Wertheimiana a lui a afflatu: a.) nu 21. ci numai 17 bancnote de câte un'a mie (1000) fl.; b.) șapte (7) bancnote de câte una sută (100) fl.; c.) preste doue sute (200) bancnote de câte diece (10) fl.; d.) cam la doue sute (200) bancnote de câte diece (10) fl.; d.) cam la doue sute (200) bancnote de câte ciuci (5) fl.; și e.) vr'o sută (100) fruste de câte unu florenu.

Galbini, ce e dreptu nu s'au afflatu neci unulu. Dar' acesta impregiurare nu stă în contradicere cu assecurarea assecurativa a D. Szarukán, — „că adormitul ar fi avutu ore-candu multi galbini“: pentru-că comisiunea uitandu-se pre ferestra, galbinii adormitului i-a vediatu pre turnulu bisericeii catodrale, înaurarea carui-a a storsu de la dinsulu 2364, dî: *doue mii trei sute șese-dieci și patru de galbini.*

Trebuitu-a să aiba adormitul ore-candu multi galbini; înse dupa-ce în 1870. i-a fostu datu totu spre înaurarea turnulu, a fostu silitu se mai cumpere *cătra cei avuti* înca forte multi, atātu de a privati cătu și de la aurarii d'în locu, până ce în urma, ciuntandu-se în Oradea galbinii venali, a trebuitu se puna în topitoria și vr'o 70 napoleoni (de câte 20 franci), cari i adussesse cu sine d'în calletori'a sa facuta la Conciliulu Vaticanu; ba în unu tempu a fostu chiaru în asiá mare lipsa de galbini, încatu pentru terminarea înaurării turnulu, pre D. Ioanu Szabó, pre atunci Canonicu a lateru, lu-a tramissu la Pest'a, pentru

procurarea galbinilor. — Prin urmăre nu e lucru misteriosu, dacă dupa moștea Episcopulu, nu se-a afflatu la dinsulu „neci unu puiu de galbinu.“ Înse moneta de argintu se-au afflatu în pretiu de preste 150 floreni.

E nefundata dara suspitiunea celoru Beusieni, cari din defectulu galbinilor și-au permisso a face conclusiune la prevaricatiuni. E nefundatu prin urmăre și passagiulu citatu în fruntea acestei replice, carele sub velulu cuvintelor, închide în sine totu acellu-a și întiellessu.

Fia dara linisciti toti cei interessati, pentru-că mass'a adormitului, cellu putienu în bani nu se-a daunatu neci cu unu cruceriu. Chei'a cassei, ca și în alte impregiurări o concrediusse adormitul, pre tempulu morbului seu, în presinti'a affinului seu Canonicu Ioanu Cucu, grigi subscrisului, pre carele lu-acceptasse cu ore-si care-va impatentia, pentru ca să-lu onoredie cu acestu actu repetitu de neconditionata incredere. Si asiá în cass'a n'a potutu strabata fiindu că nu se-a deschisu decâtu numai dupa moștea Episcopulu în presinti'a Capitularilor și a Comissariulu de la Tribunalulu regescu.

Precum înse desfrantii în imbuldiel'a sensualismulu lor nu-si sciu întipuf, ca între omeni se pota fi cine-va și curatu: asiá neci lacomitorii la avere straina nu-si voru scé întipuf, ca să se affle omu în lume, carele să nu fia talhariu!!... Dar' „Conscia mens recti, fama mendacia ridet.“

Spre întregirea acestei replice, voiui mai adauge aici, că în cass'a Wertheimiana a adormitului se-au afflatu înca: doue libele despre câte 30,000 fl. depusi în cass'a de pastrare, precum și alte optu libele despre câte 5,000 fl., séu în summa despre 100,000 fl., cari pre finea lui decemvre a. c. voru sporí mass'a cu 6000 fl. — Se-au mai afflatu înca și alte libele: despre remanenti'a d'în imprumutulu regulatiunii urbariale, în pretiu de 19,734 fl. 50 cr., doue libele de alle cassei collegiale (társláda) a fabricei de ferru de la Petros'a, unulu în pretiu de 1138 fl 71 cr, allu doilea de 3787 fl 53 precum și doue libele despre nescé bani de cautiune, unulu în pretiu de 255 fl., cellu-a-laltu despre 300 fl.; cari înse nu se tienu de mass'a adormitului decâtu numai interesuriulu imprumutulu meritulu pentru regulatiunea urbariala, de-ora-ce banii depusi în cass'a de pastrare, figuredia în ratiuni cá bani remanentiali. — Se-au mai afflatu și luat în inventariu înca și mai multe obligatiuni de statu, cari înca sunt depuse ca cautiune d'în partea contractualistiloru dominiali, afara de una obligatiune de des-sarcinare urbariala (urbéri kártalanítási kötelezvény) sunatoria despre 282,540 care este proprietatea dominiulu episcopescu.

De întregitatea replicei acesteia mi-se pare că se tiene și amintirea celu putienu summaria a binefaceriloru gelitulu Archiereu.

Precum avui onorea de a poté constatá în nr. 43 d'în 1869. allu acestui pretiuitu diurnalu: repausatulu.

a) De la începutulu episcopiei sale (Maiu 1863.) până în 19 Aprile 1869, — încátu mi-a fostu cu potiinta a eruá înca atunci datele, — a spesitu pre scopuri publice și filantropice, un'a summa de 80,045 fl

b) de atunci pana cu finea anulu 1871, — dupa cum arréta dia-riulu seu de erogațiuni, carele lu-am la mana, — a spesitu, totu pre assemene scopuri 23,616 „

c) În annulu 1872. a spesitu spre acelle-si scopuri 15,555 „

d) În annulu 1873 adeca de la 1. Ian., pana în 5. Aug., candu a adormitu, pre langa tote că arendatorii dominiali, în dillele-i d'în

urma i-au fostu în restantia cu unu censu de preste 8000 fl., — a spesitu totu-si 12,520 „

e) éra pentru turnulu bisericeii catodrale, carele nu se-a computatu în cifrele de mai susu. — preste nescé bani remasi spre acestu scopu d'în fundulu religiunii, și sporiti cu tempulu la 3313 fl 38 cr, — a mai contribuitu d'în cass'a sa propria 30,713 fl 62 cr

Summ'a . . . 160,449 fl 62 cr

Si asiá Episcopulu Popu-Selagianu, carele dupa moștea sa a lassatu diecesei cellu putienu 100,000 fl.; pre langa tote că annii episcopiei sale n'au fostu cei mai roditori; pre langa tote că lu-a apessatu în totu annulu un'a contributiune arossimatoria de 14,000 fl., éra officiolatulu și sierbitorii dominiali, precum adfissei mai de multe ori, i au constatu pre annu că la 20,000 fl în bani gat'a si deputatu; și pre langa tote că censulu annuale alu amortisării imprumutulu dominialu întregu de 100,000 fl meritulu pentru regularea urbariala a dominiulu episcopescu, i-a fostu una mare sarcina, carea predecesorii sei dora nici nau avutu-o, totu-si, — pre langa sustinerea curții episcopesci, calletoriel' la Rom'a, spesele dietale s. c. l., — în diece anni si câte-va lune alle episcopiei sale a fostu în stare de a spesi pentru scopuri publice și diecesane 160,449 fl 62 cr!! În carea summa spesita cu multa abnegatiune, nu sunt de a se computá spesele zidirii bisericeii din Negru, a casei parohiale din Preséca, și multe alte zidiri, cari se-au asemnatu și accoperitu d'în cass'a dominiulu episcopescu, precum neci nenumeratele binefaceri, mici și mari, cari dupa impregiurări și d'în slabitiunea etatii n'a fostu în stare de a le poté însemná în eleneulu erogațiuniloru: sunt înse însemnate în cartea vietiei de veci, — carea să-i fia resplat'a meritelor!

Dr A. Lauranu.

De la societate academica romana.

(Capetu.)

VIII. miscarea personalulu societății pe 1872—73, avemu d'a vi amentí, că d-nii Bataillard, Dietz, Dr. I. și A. Cihacu și Dr. Szabó, au fostu numiti de d-vostra membri onorari în sesiunea 1872. De la acesti domni s'a primitu multumiri și oferiri de cărti gratioșe. Toturoru noilru nostri collegi s'au espediti la timpu annalele și celolalte publicatiuni alle societății.

Annulu acestu-a a fostu annu de dororose perderi în personalulu societății noastre. Una perdere care a fostu viu simțita de delegatiunea d-voștra, este aceea a I. S. principulu Alessandru Ionu I. Primulu donatore, și potemu dice barbatulu acellu-a, care a stimulat pe rapausatulu Zappa să doneze și ollu fonduri pentru cult'a nationale, fostulu donatoriu Cuza avea dreptulu la sincerile regrete alle societății academice. Delegatiunea s'a grabitu dar' a adressá domnei Elen'a, soci'a repausatulu intru fericire fostu donatoriu, una telegrama de condolentia în numele societății academice.

Mari'a Sa domn'a a respunsu în 12 Iuniu 1873 că „a fostu aduncu uimita de cuvintele prin care delegati'a societății academice romane a deploratu moștea prea iubitului seu sociu.“ Se-i fia tierren'a usiura, d-ni membri, lui Alessandru Ionu I, ér' memori'a lui va remané perpetuata în sinulu nostru prin generos'a s'a donatiune. Delegatiunea ar' crede, că este detori'a societății, ca bustulu lui Cuza-Voda, donatorele ei, să fia asediatu langa allu cellu-altu donatore în sal'a siedintieloru ei.

Alte perderi egalmente dororose pentru societate avuramu dintre membrii sei onorari: nu mai este Alessandru Hajdeu allu Bassarabiei! Dar' ecurile fidele alle Nistrului voru spune eternu Prutulu și Du-

narei vorb'a patriotica a memoritoriulu ei din Hotinu!

Nu mai e assemene între noi P. S. D. nisie episcopulu de Buzeu, dar' meritele literarie și donatiunea ce a facutu bibliotecii societății, voru perpetuá amentirea numelui seu.

Ardelulu este în doliu; și elu a perdutu unu mare prelatu, pre metropolita Siagun'a, Nu numai ca romani luámu parte la acestu doliu, ci și ca societate allu carei-a reposatulu érá membru onorariu illestratu.

Si, ca și candu stâte goluri facuterisirurile, vai! atātu de anguste alle apostoloru sciintici și literiloru din tierrele Romane, n'ar' fi fostu destulle, éta mai avemu de regretatu moștea și a unui-a din răsoldati ai causei romane din apusulu Europei.

Acestu-a e Philareto Chasles, altu membru onorariu, barbatulu care cu aiát'a simpatia pentru romani, nu numai a scris despre literile nostre nationale, ci a și facutu din elle obiectulu unoru lectiuni neuitate Colegiulu de Francia.

X. Annalele societății acad. pe 1872 aparutu pana acum numai în parte. Delegatiunea, atātu pentru a se conforma veltulu d-voștra din 1871, cătu și pentru a întârziá prea multu cu daroa în cunoșcintia publica a proceselor-verbali alle sesiunii din 1872, a decisu publicarea annaleloru în doue părți: partea prima, continendu procesele-verbali, este în manuscris d-voștra; partea a II-a, avendu a coprii discursurile d-loru Fetu, Urechia și Batiu (de darwinismu), va apparé în currenda, impeditate fiindu de óre-cari dificultate tipografice.

Sé nu uitámu d'a adagi aci ceea scribuna că imprimatulu annaleloru pe annu currentu nu va costá pe on. societate decâtu chart'a, guvernulu bine-voindu a doná imprimarea loru gratis la tipografiatului.

XI. Din respectulu materiale, delegatiunea are onóre a anessá aci:

1. Inventariulu primu și generalu de tota averea mobiliera a societății.

Din aceste se va vedé, că în decursulu annulu 1872—1873 delegatiunea a realizat în fine unu mobilieru mai demnu de localulu unu corpu academicu, gratia în mare parte sumelor daruite de dd. P. Poșaru, Croftulescu și Odobescu. — În currenda acestu mobilieru va fi installatu în localulu destinatulu societății, chiaru în acestu palatiu.

2. A două anessa la acestu § este reportulu d-lui cassieriu despre situatiunea fonduriloru societății și spesele annuali.

Din acestu reportu resulta, că din veniturile prevedute de d-voștra pe 1872 în summa de 79,906—4, s'au realizatu pana acum summa de 69,082—23 b. remanendu înca se incassá versamentulu annualu pe 1873 allu lui Zappa, care se urmăresce prin ministeriulu de esterne.

Din chietuelile prevedute de d-voștra în bugetu pe 1872, în summa de 70,607 lei nuoi, s'au chietuitu numai 45,911—49 ceșce da economia la prevederile bugetari de 24,699 bani 81, ér' la venituri ni arréta unu reserva de 23,180—79.

Înainte de a terminá asup'a acestu punctu, se mai adaugemu, că lucrările judecătorești relative la frumos'a donatiune a colegulu nostru d. Dr. Fetu s'a terminat în totulu.

Cātu priveșce donatiunea propusa de parentele Radianu, avemu a ve informá, că donatorulu muri înainte de terminarea lucrăriloru judecătorești. Delegatiunea totu-a rogá pe dd. N. Ionescu și Dr. Fetulu să urmăresca donatiunea înaintea tribunaleloru. De la d-loru vomu avé a primi bine-voitorie informatiuni despre rezultatele d-bandite.

XII. Situatiunea financiara a societății presinta economie, cum v-diurati, celle mai multe din caus'a nerealisării lucrăriloru literarie și sciintifice prevedute prin bugetu Delegatiunea, d-loru, ar' fi fostu mai fericita se fi avutu a vi presintá mai bine lucrăriloru literari și sciintifice realizate!

De ce nu vi le pote presintá acelle lucrări? . . . Stultorum pudor malus ulcer celat! — Delegatiunea d-voștra crede, că latinulu, că e mai bine a-si dá sém'a de res

si a cercă vindecarea lui de câtu a-lu ascunde.

Si unde oste reulu?

Ignoranti'a nu vede in faptu, că societatea academica, in câti-va anni, n'a datu inea gramatic'a, dictionariu si glossariu! . . . Ignoranti'a nu-si da sêma de modulu cum lucrêza una societate ca a nôstra si de imensitatea lucrârilor ce i se ceru.

Dar', respingundu acuzârile ignorantiei, delegatiunea crede totu-si, d-ni membri, că se cade sê fimu si noi insi-ne luatori aminte asupra pucinei inaintâri a societâtii nostre cãtra scopurile ei.

Cine din noi, d-ni membri si colegi, si ascunde parerea de reu, că in anni acesti-a n'amu lucratu mai multu si mai bine?

Si avendu acêta parere de reu a omului consciintios si maturu, sê recunoscemu, că nici erã si nici este posibilu a face mai bine si mai multu de va continuã organizatiunea actuala a societâtii. Ce se pôte cere de la una societate sciintifica, care 10 luni din annu e condamnata numai a agerã, prin delegatiune, fondurile salle, er' de partea sciintifica nu se pôte ocupã de câtu 45 dille. si inca si din acestea una majora parte e sãta a-le consacrà totu la cestiuni financiare si administrative?

N'a potutu face multu si mai bine societatea academica? Dar' ce i se potea cere mai multu de câtu ce a datu, pe câtu timpu lipsescu din sinulu ei mare parte din barbati, cari prin meritele lor sciintifice si literarie se cadea sê fia fostu de multu între noi?

Delegatiunea cunosce bine, că ce difficultati s'au oppusu si se mai potu oppuno la amendarea acestoru doue rellu, cari paralisêza mersulu societâtii academice; lips'a de fonduri d'o parte, era d'alta parte difficultata d'a potê intrani pe mai multu timpu de câtu pe una luna si diumetate pre membrii neresiendinti in Bucuresci.

Delegatiunea, dupa reflexiune matura, este in punctulu d'a crede, că sporirea fundurilor societâtii este in aternare de sporirea importantiei morale a institutiunii. Tierr'a, guvernulu ei, si insi-si particularii voru acordã unu interessu cu atãtu mai mare societâtii academice, cu câtu ea va fi devenitu unu mai neindoiosu centru de cultura nationale, sciintifica si literaria.

Si câtu pentru cestiunea declarãrii societâtii academice de institutiune lucrandu in permanentia: cine ne va potê impediã ea, spre a nu ne lipsi de numinele indispensabili si scumpe nôna a colegilor nedomiciliati in Bucuresci, sê continuãmu a ne andunã in una specia de congressu annuale a care deci s' pôte participã ori care membru allu societâtii?

Delegatiunea d-vôstre nu propune in definitivu una anume solutiune; ea ar' fi sositu inse a demeritã de la increderea cu care ati onorat'o alegund'o, daca v'ar' fi scutu impressiunile ei asupra mersului morale allu institutiunii, daca ea ar' fi essitu inaintea dvostra, d-ni membri, numai cu flori v'ar' fi lenganatu numai cu mangaitorie vorbe; mai preferãmu, connoscundu pe colegii nostri, si-i salutãmu cu iubirea cea mai neindoiosa si sê li dicemu: bine ati venitu. . . . La lucru colegi si sê nu ne departimu pana nu vomu assecurã lucrulu comunu unu mersu mai tomeinicu.

Presiedinte delegatiunii, N. Cretiulescu.

Membri:

A. Odobescu, G. Sionu, V. A. Urechia.

Bucuresci, 1873. Augustu 1/13.

Din Cetatea de petra, 24. aug. 1873.

Stim. Redactiune! Ingrozitori'a colera a amnitu si pre la noi, ba in unele locuri chiar in modu infricosiatu. Acuma inse in unele locuri incotêza, er' in altele erumpe, aci caldur'a si secat'a cea nesuferibile inaintiãdu multu acestui periculosu morbu. Spusetiunile posibilu spre impediãrea lui s'au facutu. Ba Dnulu vice-capitanu briginte Paulu Dragosiu a essoperatu de la guvernii si una sumulitia de bani spre a se procurã medicamente pentru cei sceraci de noi, precum si pentru alte dispusiuni de cari tare de lipsa. Apoi ordenatiunile pentru curatiunea ect. inca n'au lipsitu din parca Dsalle, cari fapte bune voru fi pururea conservate in animele locuitorilor acestui

Districtu, pentru cari primessa cea mai mare multumita. — Nu mai pucinu s'a luptatu in privinti'a acêst'a. Dlu phisicu districtuala Ioane Colceriu, care de tempuriu a emis regulamente sanitari, crisse in dulcea nôstra limb'a romanescã, carea o pricepemu toti. Strapãtfele Dsalle au fostu multe, precum si alle dniloru chirurgi Alessandru Colceriu si Alessandru Ignatiu, incãtu pucinu de u'a cadiutu insi-si victime alle colerei.

Aceste tôte debuiau adusse la publicitate prin o pena mai dibace ca a mea inse pre la noi pare că mergu tote anapoda si pre dosu.

Cu alãta ocasiune voiu vorbi mai pre largu despre starea lucrurilor pre la noi. Un'a insa nu o potu trece cu vederea nici acum, cu atãtu mai vertosu că e tesaurulu pentru care stramosii nostri s'au luptau mai multu ca pentru vietã, acêst'a e limba romanescã, carea infloresca pe aici de minune. La tota ocasiunea in societati, in conversatiuni, audi pe romanasi nostri folosindu-se numai si numai de limb'a nationale — magiara. (Onóre exceptiuneloru.) Si acesta o facu mai cu seama acei-a, caroru-a li place a se numi insi-si pe sine cu numele de „Olãh.“ Destulu atãta si despre acêta pana cu alta ocasiune. — Bucatele sunt slabe, para că natur'a inca nu e impacata cu cei ce asta-di ni sunt stapani. Nu mai potemu sê avemu sperare de ce-va bine candu acuma pe vremea strinsului bucateloru, molaiulu se vinde in piatia in Siomeut'a cu 3 fl. v. a. Cugete ori cine cum va fi pre la Craciunu.

In fine ve rogu se publicati si allaturãta „instructiune“ data de dnulu phisicu districtualu.

P . . .

Instructiune.

Vediendu estinderea cea mare a morbului de cholera, care domnesce de presentu in Districtulu nostru, vediendu si aceea, că e cu nepotintia cu medicii in tôte communele numai decãtu se fia spre ajutorarea morbosiloru, ba nici in stare a alergã in totu minutulu la fia carole; dupa esperinti'a castigata mi-iau libertatea, ba mi-tieniu si de detorintia a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu modu de curare, care dupa a mea parere invetiendu-lu fia care, pôte sê se ajute si pre sine si pre altulu pona atunci, pona candu pote sê fia ajutatu prin ore care-va medicu.

1. De cum-va cineva are mari doreri de capu sê puna pre vervulu si molele capului cãrpe sêu stergãrie mari, inaturate, udate in apa rece si apoi bine stôrse si asia sê facea in continuu pana candu voru incetã dorerile.

2. In regiunea stomacului sê puna ce-va cãrpe caldã, hreanu cu ocetu sêu si aliatu facutu din farina de mustariu, pre mani, pitiorã si trupu sê se frece si spele cu ocetu sêu si cu spiritu de camforu si furnici; de cum-va in mani si pitiorã aru avê mari spasmi (sgarciuci) atunci trebue aspru frecatu cu ocetu si spirituose cu manile libere sêu cu flanelu.

3. De cum-va varsa si i e stricatu stomaculu, sê nu bea multa apa, ci sê bea thea rece de mintã (fodormenta, mentha crispa); era de cum-va are numai doreri soci in stomacu, pote bea thea rece de romanitia (musietiu, chamomilla), din acêst'a sê nu bea multa odata, ci numai in fia-care diumetate de ora cãte una lingura ca sê nu verse.

Cine are picature de cholera de alle lui Barra se puna in unu pocalu de herbathea 20—30 de picature si apoi pre tendu se bea.

4. De cum-va are mari doreri in stomacu si varsa, atunci sê ieo pre saharu picurii susu pomeniti, inse in una ora numai cãte 3—5 si din alle lui Barra 6—10 odata, pruncii pre diumetate numai, inse mai multu de câtu patru ore dupa olalta sê nu iee, ci sêu sê sistediã luarea decum-va incetã dorerile, sêu sê iee mai arare ori si apoi pentru sete sê bea decoctu de sementia de bradu, mintã eretia (Fodormenta) decum-va varsa si inca i mergu pantecele sêu decum-va nici un'a din aceste nu se intempla atunci sê bea decoctu de romonitia.

5. Cellu ce are Diarhoca (urgerea pantecelei) sê ieo d'in pulverile Doveriane

in fiesce care ora sau mai arare ori dupa gradulu morbului; cellu ce patimesce numai de mari ferbintiele se pote folosi si de chininu in tota ora cãte unu pulvere.

6. Sê rema na in patu la umbra, invelitu ca sê assude, sê mance pucinu, ce-va zama de chiminu sêu la amedia-di zama de carne, sê nu se ostenesca seu sê luero pana candu nu-i va fi cu totul bine, ca de va recidivã, atunci va fi mai rou casa sê fie curata, sê se afume candu si candu cu zaharu, sementia de bradu sêu si cu ocetu, reconvalescentii potu be vinu vechiu, cei sanatosi sê traiesca moderatu.

Acestu-a e modulu dupa a mea parere modesta de a se ajutã pre sine si pre altulu pana candu va capetã ajutoriu medicale; ar fi inse de doritu, ca câtu de multi sê se eserce die dupa metod'a susu descrissa, ca in casu de lipsa sê se pota aplicã ca vindicatori.

Siomeut'a mare, 1873. Iuliu 29.

Dr. Ioane Colceriu,
Phys. distr. Det. de Petra.

VARIETATI.

(Scire placata!) Suntemu autorisati a incunoscintiã, cumca acei membri ai inteligintiei romane, cari dorescu a vedê minunile espusetiunii universali de Vienn'a si cari d'in caus'a premodesteloru mediuloce materiali abiã potu accoperi spesele calletoriei si traiului (precum sunt d. e. professorii gimnasiali, preutii, invetiatorii populari, functionarii mai mici si studentii romani) in totu cursulu lunei lui Septemvra, a. c. si pre câtu va fi posibilu si in Octovre, sosindu la Vienn'a sê traga de a dreptulu la seminarulu teologicu rutheno-romanu, numitu la St'a Barbar'a (Innere Stadt, Schönlaterngasse, Nr. 10.) unde prescãtandu-se la Rectorulu, ori substitutululu sêu, voru fi primiti cu caldura si prevediuti cu cuarteriu liberu pre totu timpulu petrecerei lor, avendu a rebonificã numai 50. cruceri pre septemãna pentru hainele de patu si 20. cruceri pe di pentru servitiu, adeca pre una septemana d. e. numai 1 fl 90 cr. v. a. ceea ce este mare bunetate inlesindu-se astfelu respectiviloru modulu d'a petrece cu spese neasemenatu mai pucine decãtu chiaru prin locuintiele private, unde inca se platesce cellu pucinu cãte 2—3 fl. pre di. — Ministeriulu culteloru si allu instructiunii publ. d'in Cislaiani'a inca au facutu despusetiuni, ca la institutiele publice d'in Vienn'a sê fia primiti in cuarteriu: professorii, invetiatorii si studentii d'in monarchia, ceea ce facemu cunoscutu cu acêsta calle. Red. „Fed.“

† (Necrolegu.) In „Telegr. Rom.“ de la Sabiu affãmu trist'a scire, că Dr. Ioane Lazaru, directorulu gimnasiului de Nasaudu, a repausatu in 30 Aug. Precum se vede, acestu barbatu erudit, care erã fal'a gimnasiului de Nasaudu, a cadiutu victim'a colerei carea pre acolo grassedia de mai multu tempu. Gimnasiulu si-a perditu pre intelleptulu si demnulu seu conducatoriulu, natiunea romana a perditu in dinsulu pre unulu d'intro cei mai eruditi si devotati fii ai sei. Fia-i tierrena usiora si memoria binecãventata.

(Din caus'a colerei) inceporea prelegeriloru in gimnasiulu si scolele normali diu Nasaudu deocãmdata se amana pre prim'a Octovre.

(Statistic'a gintiloru.) De unu tempu incoce nemtii in continuu se incerca a probã, că ginteã latina este in decadintã, piero si se stinge, precandu ginteã germanã crece si infloresce. Spre a arretã că aceste assertiuni sunt numai allucinatiuni nemtiesci, unu francesu erudit publicã urmatoriulu conspectu statisticu: Ginteã latina: in Franciã 36 millione; in Belgiã 2.200.000; in Elvetiã 800 mii; in Spaniã 16 mil.; in Portugaliã 4.500.000; in Italiã 26 mil.; Romani 8 millione; francesii din Canadã 1.550.000. din Antillã 1 mil., din Brasilia 11 mil.; ispaniolii din Americã 32. mil. Laolalta 139 millione. — Ginteã germanã: in Germaniã 40 mil.; in Ostrunguriã 9 mil.;

in Hollandã 6 mil.; in Elvetiã 1.800.000; in Scandinaviã 8 mil. — Laolalta 64.800.000. — Ginteã angla si cello-germana: in Angliã, Scotiã si Irlandã 21 mil.; in Americã de nordu 41 mil.; in Canadã 2.500.000; in Australiã 3 ml.; in alte diferite provincie 1 milionu. — Laolalta 77.500.000. — Ginteã slava: in Russiã 80 mil.; in Prussiã Austriã si provinciile turcesci 25 mil. — Laolalta 105 millione. Dãca facemu comparatiune între aceste cifre instructive, vedemu că ginteã sear rass'a latina occupa primulu locu, cu tote că numerulu romaniloru se pôte luã cellu pucinu cu 2 millione mai mare fãra a trece preste marginele modestiei; dupa cea latina urmedia ginteã slava, apoi angla si numai in a patr'a si ultim'a liniã vinu nemtii.

(Choler'a.) De la Sabisiu, in Transilvaniã, ni se cununcia, că de vre-o optu dille in coce cholera si-a mutatu cuibulu de la Orestia acolo si si-a inceputu infricosiatulu secriu printre bietulu poponu miseru care in lips'a de pane si malaiu se nutresce numai cu pome si alte legume ferte in apa caldã, fãra gustu si fãra potere de nutritiune. Potemu dice, fãra cea mai mica indoicla, că asta-di cholera nu este de câtu unu eflusu infectoriu allu traiului reu, allu miseriei ne mai pomenite.

Totu de la Sabisiu ni se cununcia urmatoriã scire de alta natura: „Alegãriile pentru congressulu electoralu d'in Sabiu s'au facutu si aici. Deput. sa alesu D. adv. Ioanu Bojitiã cu 1077 voturi, faciã de D. profes gim. Iona Tacitu (1421 vot.) Deput. clericalu s'a alesu D. Moise Lazaru, asessoriu consist. capetandu 32 voturi. Aici, unde parerile sunt divergente, alegerea arceiepiscopului si metropolitulu se accepta cu mare incordare. Dãe cariulu că rezultatulu se fia spre binele si fericirea si a besericii si a natiunii nostre, că-ci tempurile sunt forte critice.

(Cu ocasiunea sosirii.) Domnitorulu Romaniei la Sinaiã, a avutu locu, in sãr'a de 25 curinte, unu focu de artificii, care a datu nascere urmatoriulu forte tristu accident: una din artificie fiindu asediata strimbu si neluandu focu bine, unu june oficiaru din corpulu de pirotechnia — insarcinatu acêsta missiune, si carui-a s'afirma că nu i-se dedese personalu indestulatu spre a-l asediã bine sa apropiatu de densa, case faca observatiuni soldatulu ce le aprindea, sija voitu se observe de aprupe care este causã nefunctionarii ei. Din nenorocire inse materiã esplosibile tocmai atunci a luatu focu, a isbitu pe oficiaru in facia, i-a sdrobotu capulu si l'a lasatu mortu pe data.

(Tipografii din Budapest'a) voru serbã la 7 si 8 septemvra a patr'a aniversaria secularã a introducerii tipogrfiei in tier'a unguresca; la acêsta solenitate voru participã si alti de prin provincia.

(Insciintiare.) Cei-ce dorescu a-si procurã portretulu fundatorulu Gojdu, litografatu pre harthia alba pretiulu 1 fl. era harthia China 1 fl 50 cr. sê se adreseze cu assignatiune postale d'adrechtulu cãtra „Administratiunea fundatiunei lui Gojdu“ (Budapest városháztér 8. sz.) Colectorii voru primi la 10 essemplarie unulu gratuitu. — Bud'a-Pest'a 6. Aug. 1873. Pentru reprezentanti'a fund. lui Gojdu: Georgiu Mocioni. Cav. de Pusariu, notariu.

Intreptare. In Nr. 60. „Fed.“ Faciã I. Col. 4. (Art. „Reflexiuni“) Alinea ultima, in versulu 5. dupa „in dreptu“ a se suppleni „a face testamentu“ ceea ce de altminterea on. cet. voru fi supplenu deja insi-si, observandu lacun'a.

Sciri electrice.

Zagrabiã, 5 Sept. (Siedintiã dietei. Inchiare.) Zsivcoviciu luã cuventulu indatã dupa Macanecu si intr'unu discursu lungu, primitu cu applause, analisã politic'a stangei si recomandã primirea proiectului. La votare elaboratulu deputatiunii regnicolare se acceptã cu 79 contr'a 10 voturi. Mane se va ceti proiectulu a trei-a ora.

Vienn'a, 5 Sept. „Fremdbl.“ affla, că regele Italiã va merge mai antãiu la Berlinu si de acolo se va întorce pre la Vienn'a. As-

semene afla apoi, ca tiarulu germanu inca n'a renunsiat la planulu d'a veni la Vinn'a cu tote ca medicii nu sunt de acesta parere.

Vienn'a, 5 Sept. „N. W. Blatt“ afla din sorginte autenticu, ca decretulu relativu la disolverea camerei deputatiloru si publicarea noueloru alegeri directe, va essi la lumina catu mai curendu, pote ca inca chiaru in numerulu de Domneca a foiei oficiale „W. Ztg.“ va aduce publicatiunile in acesta privintia.

Concursu

Prin stramutarea fostului cantoru-docente Ioanu Iarda, devenindu vacanta statiunea de cantoru-docente la scol'a confessionale gr. cath din Agiresiu-Fetendia, prin acest'a sen. scol. gr. cath din locu publica Concursu.

Cu acesta statiune sunt impreunate urmatoriile emoluminte.

1. bani gat'a 260 fl.
2. Cuartiru in edificiuu scolei: 2 odai, gradina de legume si edificie economice necesarie;
3. lemne de focu;
4. Stolele cantorale.

Doritorii de a ocupa acesta statiune voru ave a transmite recerese lor cu documintele recerute la sen. scol. gr. cath din Agiresiu in Comitatulu Solnocului de mediu-locu Protopopiatulu Bredului, pana in 25 Sept. a. c. st. Concurentii se fia versati in cantarile si ritulu besericescu, era in 28 sept. st. n. voru ave a se presentat in persona, candu totu odata se va intimpla si alegerea; limb'a propunerei e cea romana — Post'a ultima Zilah. Agire-iu, 3 Sept 1873.

Alessandru Aciu.
parochu si presd. sen. scol.

Concursu.

I. Devenindu vacanta statiunea de cantoru-docente in comun'a Sathigca, tactulu protopopescu allu Ippului, prin acest'a se publica concursu cu termenulu pana la 20 Sept. a. c. — Emolumintele impreunate cu acesta statiune sunt:

- a) 100 fl. bana gata;
- b) 10 cubule de bucate, in grauntie;
- c) cuartiru, beneficiu de lemne, gradina si fenatiu, cari tote compute in bani aducu provente de vre-o 222 fl. v. a.

Doritorii d'a ocupa acesta statiune, au d'a-si transmite, pana la termenulu indicatu, atestatele de calificatiune la oficiulu protopopescu din Hidvög, — posta ult. Nagy-Dersida.

II. Assemenea se currentedia si statiunea de cantoru-docente din comun'a Portiu, tractulu protop. allu Ippului. Emolumintele sunt.

- a) 100 fl. bani gat'a;
- b) 11 cubule malaiu, in grauntie;
- c) gradina intinsa, pamentu de arratu, si cuartiru liberu;
- d) 3 orgii de lemne.

Tote aceste compute in bani, facu cellu pucinu 200 fl. v. a.

Doritorii de a dobandi acesta statiune au d'a-si transmite recerese la oficiulu protopopescu din Hidvög cellu multu pana la 20 Sept. a. c.

Ioanu Vicasiu,
protopopu.

Nr. 2331/1442—1873.

Escriere de concursu.

1. Pentru 3 stipendie de cate 315 fl. v. a. usuate de Doctorii de Medicina Iacobu Ratiu si Gregoriu Sandeanu si de doctorandulu Ioane Popu; — pentru 4 stipendie de cate 84 fl. v. a. usuate de juristii absoluti: Ioane Popu de Fagarasiu si I. Demetriu Balasiu, tote din fundatiunea repausatului Dr. de medicina Simeonu Romantiai, parte devenite curatu vacante, parte declarate de

atari; — assemenea pentru unu stipendiu de 63 fl. v. a. din aceea-si fundatiune usuate de juristulu Dionisiu Molnar pentru nelegitimarea despre progressulu facutu in studie in annulu scolastecu aspiratu pre terminulu prefiptu, dechiaratu de vacante.

2. Pentru unu stipendiu de 120 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Efraimu Iosifu Klein de Munthiulu usatu de Alessandru Poposioru academistu de Schemnitz pentru nesubsternerea Testimonioloru recerute pre terminulu prefiptu la Ordinariatulu metropolitanu, dechiaratu de vacante.

3. Pentru unu stipendiu de 100 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Ladislau de Torday fostulu direttore de officiu protocolariu la r. cancellaria de curte Transilvana.

4. Pentru unu stipendiu de 52 fl. si 50 cr. v. a. din fundatiunea fericitului episcopu allu Fagarasiului Ioanu Bobu usatu de gimnasistulu Alessandru Ciurileanu, pentru nesubsternerea Testimonioloru scolastece despre progressulu facutu in studie in annulu scolastecu aspiratu, dechiaratu de vacante.

5. Pentru unu stipendiu de 63 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Petru Maioru usatu de Ioanu Todoru si prin renunciarea acestui-a devenitu vacante — pentru tote susu insiratele stipendie prin acest'a se escrie Concursu pana in 20 Septembre a. c. st. n.

La stipendie preatinse potu concurge:

- a) Toti acei teneri studenti pauperi, cari sunt nascuti in Transilvania si sunt romani de nationalitate.
- b) Cari au din studie calculi de eminentia si portare morale buna.
- c) Dimpreuna cu auditorii de medicina si de jura accoi-a, cari se voru applica la scientiele reali, precum: tehnica, montanistica si silvanistica.
- d) D'intre concurenti, cu privire la stipendiele Romantiane voru ave preferintia „ceteris paribus“ cei de origine nobili si consangeni piului fundatore; era cu privire la stipendiuu Clainianu si Maiorianu, consangeniul piiloru fundatori.
- e) Dela concurenti se cere: ca Testimonioloru scolastece alaturande la cererile lor concursuali se le dee in origine ori in copia autenticata, se produca carte de boleznu, er' atestatele de paupertate se fia provideute cu subscrierea artistiei comunali si a parochului respectivu si intarite cu sigilulu comunalu si aliu parochului, precum si cu cubscrierea officiuului politicu de cereu; er' in cetati si oppide cu subscrierea parochului si a artistiei cetatiane ori oppidane.

Cererile concursuali astfelu ajustate se le substerna pana in terminulu prefiptu la subseminatulu Consistoriu metropolitanu.

Din siedinti'a consistoriale tinenta in Blasiu la 19/7 Augustu 1873.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat.
de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

Publicatiune

de

Concursu pentru o carte de cetire romana.

Consiliulu judetianu allu judetiului Iassi, votandu unu premiu de 2500 lei noi (doue mii cinci sute) pentru o carte de cetire ce se va gasi mai buna pentru usulu scoleloru primarie rurale, subseminatulu prefectu allu judetiului Iassi, publica urmatoriulu programmu, dupa care acea carte trebuie elaborata:

I. Cartea se fia destinata pentru copii, cari sciu a ceti, prin urmare se nu cuprinda abecedariu.

II. Ortografi'a se fia fonetica, precum este: d. e. in nou'a metoda de scriere si cetire a Dloru Creanga, Grigorescu si Racanu sau in „Convorbirile Literarie“, cu observare, ca este de doritu ca u scurtu se lipsesca cu totulu.

III. Cellu multu o cola de tipariu se fia scrisa in caractere cirilice, parte vechi, parte noue.

IV. Cartea se cuprinda: Poesii, Proverbie, Povesti, Parabole mai alesu din biblia, descrieri geografice cu deoscire alle tierrei, descrieri cosmografice si meteorologice, descrieri din natur'a neorganica, descrieri de plante si animale, descrieri relative la ecomnomia casnica si rurala, la industria si comertiu, bucati din Istori'a Patriei, o bucata de cetire cu notiuni elementarie despre comuna districtu si statu.

Tote aceste materie voru trebui alesu asifelu, in catu se fia potrivite cu intielegerea copiloru si se li faciescidie modeluri de limba si de stilu simplu si correctu.

V. Cartea se cuprinda intre 15 si 20 cole tiparite.

Personelo cari aru dori se se presinte la concursu, voru trebui se tramita manuscrisitele Dloru in terminu de unu annu de dille, cu incepere de la St. Georgiu 1873. — Manuscrisitele voru fi sigilate si adresate comitetulu permanentu, avendu atatu prepliu, catu si pre manuscrisitu unu semn visibilu cunoscutu numai autorulu.

Premiulu susu mentionatu se va eliberat de indata autorulu cartii ce se va geti mai buna.

Dreptulu de proprie ate remane autorulu, cu acest'a, ca din antai'a editiune ce se ve tipari cu spelele judetiului se-si traga acestu din urma chetuielile de tipariu.

Decisiunea comisiunii ce va fi insarcinata cu essaminarea acestui opu, se va publica prin unulu din jurnalele celle mai respandite.

Prefectur'a judetiului Iassi.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de docente in clas'a 1. a scolei centrali romane gr.-cat. d'in Turd'a, ce se va deschide cu inceputulu annulu scolasticu 1873/4, prin acest'a se publica concursu.

Emolumintele impreunate cu postulu cestiunatu sunt: a) 300 fl. v. a. salariu annuale in rate lunarie; b) cortelu seu 50 fl. v. a. bani de cortelu.

Concurentii voru ave a-si transmite la subscrierulu cererile instruite cu atestatele necesarie — a nume cum. ca sunt romani de religiunea gr.-cat si ca posedu tote calificatiunile teoretice si practice recerute prin legile in vigore — pana in 15. septembrie st. n. a. c.

Turd'a, 21 augustu 1873.

In numelo Eforiei scolastice:
Dr. Ioanu Ratiu,
presiedinte.

3-3

Concursu.

In comun'a libera regia Resinari a devenitu postulu de medicu comunalu vacantu.

Emolumentele legate de acestu postu sunt: unu salariu annualu sistemisatu cu 900 fl. v. a. si de fia-care visita 10 cr. v. a.

Recerese bine instruite sunt a se adresa cellu multu pana in 25. Septembrie st. nou a. c. catre Primari'a comunsi libere reg. Resinari per Sabiuu in Transilvani'a. 3-3

Primari'a Resinariloru.

Concursu.

Officiulu invetatorescu conf. g. c. din Commun'a Ilva-mare, in districtulu Nasaululu, se curentedia pana in 20. septb. a. c. st. n.

Cu acestu officiu este impreunatu a) unu salariu annuale de 200 fl. v. a.; b) Cuartiru in natura si 7 org. lemne de focu. Doritorii de a ocupa acestu postu au se-si asterna suplicele documentate cu testimoniu despre absolvirea studioloru pedagogice si despre portarea morale, la Senatulu scolare locale pre terminulu dehtpu.

Preferiti voru fi, cari pre langa qualificatiunile recerute voru fi si cantareti buni.

Din siedinti'a senatulu scol. conf. g. c. tinenta in Ilva-mare la 27. Juliu 1873.

2-2

Josifu Ballu,
Direct. scol.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

Sifilitic'a si impotentia,

fiu vechie seu de curundn nascute,

se voru trata dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2-5 ore dupa media-di

Aceste morburi se trateza a desse ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cade mai curundu seu mai tardiu in morburile celle mai infricosiate, incatu inca in aducele batranetie voru ave, dorore, a sufferi greu de condecintiele acestoi tratari usiore si superficiale Scutu contra acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratate homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile celle mai invecchite, ci effectulu lui este asia de benefactoriu, incatu nu lasa nice cea mica temere de urmari relle. Dic'ta ce se va pescire este simpla si usioru de tinenta.

9-12

Anunciu.

Iosvorele de apa minerala din fontanelo principale de munte alle Borszékului, care este renumitu in tota lumea, apoi fabric'a de sticla cu trei captorie de topitu, edificie economice si alte obiecte si drepturi de usufructu, — se dau din partea comunitatiloru secuiesci Gyergyó-Ditró si Szárhegy in arenda pre 12 anni succesivi, incependu de la 1 Novembre 1874, in intiellesulu punctelor si conditiuniloru statorite de adunarea generale a acestoru comunitati, care s'a tinentu in 10 Augustu a. c. Pertratate offerteloru de essarendare va ave locu in 20 Novembre a. c. la 10 ore a. m. in localitate officiala a comunitatii Ditró.

Summ'a minima pentru offertele de arenda s'a statoritu la 52,000, adeca cinci-dieci si doue mii florinti pre annu.

Doritorii d'a lua in arenda sunt cu tota onorea provocati, ca in restempulu mentionatu se binevoiesca a-si substerne offertele in scrisu si provideute cu timbru de 50 cr. la comisiunea alessa spre acestu scopu in comunitatea Ditró, si acest'a s'o faca atatu mai vertosu, pentru ca offertele sosite mai tardiu nu se voru lua in consideratiune. — Inse este de in semnatu, ca offertele se fia concipiate in limb'a magiara, se fia chiara si in eile se se dechiare apriatu, ca respectivulu are deplina cunoscentia despre punctele si conditiunile statorite si le accepta; afaru de acest'a, la offerte se se allature in bani gat'a summ'a de 5200 fl. ca 10% din summ'a totala de essarendare, seau se voru allaturat atestatale officiale autentice, prin cari se va dovedi ca in valoarea summei mentionate s'au depusu la ore care perceptoratu regung. expressu spre scopulu arendarii dupa cursulu bursei, obligatiuni ungueresci seat transivane pentru desdaunarea pamentulu. Offertele trebuie se fia subscriisse cu man'a propria.

Puntele conditiuniloru statorite se pot ceti in fia-care di in cancelari'a officiale a cumunitatii Gyergyó-Ditró, eventualmente la recerere expressa se potu si transmite.

Totu-odata spre orientare se notifica, ca in Borszék s'au descoperitu acum de curundu stratur; mari de carbuni de petra calitate excellenta, cari ne facu a crede, ca in in tempulu celu mai scurtu se va construi una linia ferrata de la lini'a principala pana aici.

Datu din adunarea generala a comunitatiloru secuiesci Ditró si Szárhegy, tinentu in 10. Aug. 1873.

1-3

Moise Deszö
presiedinte

Stefanu Fülöp
notariu.